

NORVEC'TE SON DEĞİŞİKLEKLER İŞİGİNDA ÖGRETMEN YETİSTİRME SİSTEMİ

УДК:370-9/4

Bu gahmada Norveg 'te oğretmen yetiftirme sistemi var oldugu bigimiyle betimlenerek ele alınmıjtir. Alan yazm taramasi yoluyla elde edifen veriler, betimsei, analiz, karpla^tırma, sentez ydntem ve tarama modeli kullamlarak gal if ma gerçekteştirilmistir Araşlrmada ilk olarak Norveg eğitim sisteminde oğretmen yetiftirmenin tarihi geligimi ele ahnmıjtir. Doha sonra oğretmen yetiftiren programlarin yapisi, igerigi ve programlara bayvuru kofullari tanitdmıjtir. (^altgmada oğretmen yetiftiren programlardan mezun olan oğretmen aday- larinin meslege ahnma bigimi. meslekte uzmanlajma ve hizmet igi eğitim konulari incelenmıjtir. Ayrıca oğretmenlerin ozltik haklart, maaflari ve dğretmenlerle ilgili son istatistiki bilgilere yer verilmıjtir Araşlirma. Norveg 'te Oğretmen yetiştirme sisteminde yapılan yeni eğitim uygulamalanm tanitarak bu uygulamanin Tiirkiye eğitim sisteminde oğretmen yetijirme sistemi ile karflagıtirilmastna olanak saglamasi agisindan dneimli gorulmektedir.

Anahtar Kelimeler: Norveg eğitim sistemi, Oğretmen yetijirme sistemi.

GİRİS

Norveg, Kuzey Avrupa'da bir anayasal demokrasidir. Devlet başkam kraldir. Hilklmet başkani başbakandır. Dike 1884 yilinda parlamento sistemine gegmiştir. Dike 19 ilge ve 430 belediye ayınlmıjtir. 2008- 2009 verilerine göre Ülkenin ntfusu 4 799 252, gayrisafi milli hasilasi 295,2 milyar €, kişi başına dtlşen milli gelir 61915 €, nllfus artışı yıllık yllzde 1,3 olarak hesaplanmıjtir. Ulkede ortalama yaşam sQresi kadınlarda 83, erkeklerde ise 78 yildir. Resmi dili Norvegge'dir. Bazi bdlgelerde Sami Dili de resmi dil olarak kabul edilmiştir. Halkm gogunlugu kendisini Hristiyan olarak tammlamaktadır. Norveg'te % 6,2 hiq:bir dini topluluga mensup olmayan ve yaklaşik % 5,9 diger dini topluluklara mensup insan yaşamaktadır. Geri kalan kisim ise Hristiyanlık dinine mensuptur ([http:// www. norway. org. tr](http://www.norway.org.tr)).

Ulkede Oğretmenlerin eğitimi konusunda karar alma organi Eğitim ve Araştırma Bakanlıgidir. Bakanlık iⁿ Onemli danijma organlari; Norveg YUksek Öğretim Kurumlan Birliđi Ajansi, Oğretmen Eğitimi Ulusal

Konseyi ve Bağımsız Norveg Eğitimde Kalite Gflvence Ajansf dir (Eurydice, 2009/2010, 126).

Merkezi hUkttmete kar?i, eğitimden, bOlgesel kademedede kantonlardaki "Ulusal Eğitim BUroiarf sorumludur. Kanton ve belediye yetkililerinin koor dinatOrlllgUnde, Ulusal Eğitim BQrolarinin, genglerin okul ihtiyağlarım kar^ilama, yeti^kinlerin eğitime adaptasyonu saglama gOrevleri vardır (Kasapogur, 2007,217).

Norveg'te; okul Oncesi Oğretmenleri okul Oncesi kurumlarda, genel Oğretmenler ilköğretim ve orta Öğretimin alt kısmında, 5 yıllık entegre master derecesi mezunu Oğretmenler (lektor) ilk ve ortaOğretimin tQm alanlarında galijabilirler. Sami Dili Oğretmenleri Sami gocukların eğitiminde galişmaktadır. Ve işitme engelli Öğrenciler için yetiştirilmi?

Oğretmenler de vardır. İşaret dili Norveg'te resmi dildir (Eurydice, 2009/2010, 126).

Bu galişmada Norveg'in Oğretmen yetijirme sisteminde yer alan organlari ve gOrevlerini. Oğretmen yeti?tirmenin tarihi, Oğretmen yetijirme programlarının igerikleri, Oğretmenlerin istihdam ve Ozluk haklari konularındaki uygulamalar ve konuyla ilgili son değişlikler ele almıjtir.

Arařtirmenin Amacı

Norveg'te Oğretmen yetiştirmenin tarihi gelişimi ve son yıllarda yapılan dUzenlemeleri gOz OnUnde bulundurarak Oğretmen yetiştirme programlarin igerigini ve yapismi tanitmak, Oğretmenlerin meslek iğindeki eğitimi, gelişimi ve uzmanlaşmasi konusunda uygulamalari tanitmak amaglanmıjtir.

Arařtirmenin Onemi

Norveg Oğretmen yetiştirme sisteminde son yapılan dlzenlemelerin getirdigi yeni uygulamalar tamtilarak, TOrkiye ve Kirgizistan'daki Oğretmen yetijirme arşuaştınmasına olanak saglamasi a?ismda Onemli gOrulmektedir.

YOntemi

Bu arajtırmada Norve?'te Oğretmen yeti?tirme sistemi var oldugu bifimiyle betimlenerek ele alınmi?tir. Araştırmada kullamlan veriler alan yazın taramasi teknigi ile elde edilen veriler betimsel, analiz, kar?ila?tırma yOntem ve tarama modeli kullamlarak ger9ekleştirilmiştir.

Ulkede Oğretmen Yetiştirmenin Tarihi

Okulndcesi oğretmeni eğitimi i?in ilk ulusal program 1935 yilinda yapılmı?tir. Bunun i?in Oslo'da Qocuk Refah Akademisi kurulmuştur. 1935 den önce Norve^li kadınlari İsve?, Almanya ve Danimarka'da Froebel Enstitilerinde hemşire ya da Oğretmen olarak eğitim aliyordı. 1945 yilmda dOrt Ozel eğitim kurumu daha a?ilmiştir. Bunlardan U9U daha sonra kapatılıp kolejlerle birlejtirilmıjtir. GtlnilmQzde sadece Queen Maud Koleji devam etmektedir. 1970'lerde okulOncesi Oğretmenlerin in eğitimine yOnelik 90k sayida bolgesel eğitim kolejleri programlari a?ildi. 1980'den itibaren bu programlar iki yildan U9 yıla 9ıkartıldı ve yUksek Öğretimin bir par9asi olarak kabul edildi. Daha sonra 1995 yilmda yeni mUfredat kabul edildi. Ve son olarak 2004 yilmda mUfredat gOzden ge9irilerek yeni ulusal program uygulamaya konulmuştur.

ilköğretimde birinci basamak i9in ilk defa Oğretmen eğitim kurumu 1826 yilmda kurulmuştur ve 1994 yilma kadar eğitim vermeye devam etmiştir. Kurum 1994 yilinda bir Üniversitenin par9asi haline getirilmiştir. 20. yUzyilin başmda Ust ortaOğretim belgesi sahipleri 1 yıllık, diger Öğrenciler ise 3 yıllık eğitimden sonra Oğretmen olurlardı. Daha sonra bu programlar 2 ve 4 yıla uzatıldı. 1992'den itibaren genel Oğretmenlik eğitimi 4 yıllık bir programa dOnUşturUlmU?tur. 1981 yilinda Oğretmen eğitimi kolejleri diploma veren kurumlar haline gel mi? ve bu

jekilde yitiksek Ogretime entegre edilmijlerdir. 1994 yilmda Ozel olanlar hari9 diger tUm kolejler Universitelerin bir par9asi haline getirilmi?tir. Son olarak 2001 yilmda Kalite Reformu ile genel Ogretmenlik egitimi 4 yil olarak kararlaştırılmıştir. 2004 yilmda egitimi gU9lendirmek iin mUffedatta

dUzenlemelere gidilmijtir. 2009 yilmda Egitim ve Araştırma Bakanligi Ogretmen yetiştirmede yeni bir program olu?turmuştur. Bu programa gOre Ogretmenlerin birinci kademe, ikinci kademe ve ortaOgretim kariyerleri arasmda se9im yapmasi gerekmektedir. Bu degi?imle, yeni Ogretmen egitiminde sinirli yetki ile kopi konsantrasyon artişi hedeflenmektedir. Ve Ogretmene uygulama ve araştırma tabanlı bir temel kazandırılmak istenmektedir.

OrtaOgretim Ogretmenligi 1836 yilmdan sonra ba\$lamı? ve bu Ogretmenlerin yeti?tirilmesi sUrekli tartijma konusu olmuştur. Bu tartijmalann sonucu olarak 1907 yilmda Oslo Universitesinde Ogretmen egitim kurslari a9ılmıştir. 1993 yilma kadar Universitelerde bir dOnemlik Ogretmen egitim kurslari ile saglanmi?tir. Son olarak 2-5 yillik entegre mastir dereceleri haline getirilmijtir (Eurydice, 2009/2010, 126).

Ogretmen Yetiştiren Programlara Ba\$vvuru Ko\$ulları

OkulOncesi Ogretmenlik egitimi i9in giri? jartlan, genel yUksek Ogrenime giri? \$artlari ile aynidir. Yani 3 yillik lise Ogrenimini tamamlamı? olması ve bazi derslerde belirli puanlarla mezun olmu? olması yeterlidir. Genel Ogretmenlik i9in liseden mezun olma notu 3'ten yUksek olmalıdır (6'lik sisteme gOre). Ve Norve9 Dili ve Matematik derslerinde minimum puamn Uzerinde olmalıdır.

Mesleki Ogretmen egitimi i9in \$artlar ise; ticaret belgesi, ziraat belgesi veya ba?ka bir mesleki yeterlilik belgesi, iki yil ilgili mesleki deneyim ve genel yUksek Ogretme giri? niteliklerini ta\$imalidir (Eurydice, 2009/2010, 131).

MUffedat, Ozel Beceriler ve Uzmanla\$ma

OkulOncesi Ogretmenligi i9in 3 yillik, farkli ilkogretim ve ortaOgretim Ogretmenleri i9in 4 yillik, pratik ve estetik konularında Ogretmenlik i^in 4 yillik, Beden Egitimi Ogretmenligi i9in 3 yillik, Sanat ve el sanatları Ogretmenligi i9in 3 yillik, mUzik, drama ve dans Ogretmenlikleri i9in 3 yillik programlar ve alan Ogretmenleri i9in 5 yillik entegre yUksek lisans programi uygulanmaktadır. 2001 yilinda kararlaştırılan reforma gOre, 2003 yilmdan itibaren mUffedatlarda bazi uygulamalar hayata ge9irilmıştir. Egitim kurumlanm Ogrenci se9imi ve program hazirlamasmda bazi esneklik ve OzgUrlUkler taninmiştir. Ogrencilerin egitim sirasmda yakin temas kurmaları, yeteneklerinin gelijimine daha fazla Onem verilmesi ve ya\$am boyu egitim perspektifi gOz OnUne alınmasi gerektiği kararla?tirilmi?tir.

OkulOncesi Ogretmenligi programi 180 kredidir. Bu programda pratik ve didaktik egitimi, drama, sanat, mUzik, doga bilimlari ve matematik alanlarmda egitim verilmektedir. Din ve etik, Norve9 ya da Sami Dili 9ali\$malarmdan birisinde derinlemesine 30 kredi almalıdır. Ayrica 20 hafta boyunca bir okulOncesi okulda uygulama yapmalıdır

ilkogretimde 9ali?acak genel Ogretmenler 240 kredi almalıdır. Bu programda giren Ogrenciler, bir bu9uk yil temel derslerde egitim (Norve9 dili, matematik, din ve ahlak, okuma-yazma ve metodolojik 9ali\$ma konulari), bir dOnem zorunlu egitim teorisi, programm ilk U9 yilmda 20-22 hafta gOzlem altinda okullarda uygulama ve dOrdUncU yil i\$ pratigi yapmalıdır. Ve ayrica iki yil zorunlu dersler arasmdan se9ilen istege bagli derslerde derinlemesine 9ali?malar yapmalıdır.

OrtaOgretim Ogretmenligi programi 180 kredilik programdir. Burada Ogrenciler temel dersler, ahlaki ve dini konularla ilgili dersler ve kendi alamnda derinlemesine dersler almaktadır. Ayrica 12-14 hafta denetim ve gOzetim altinda egitim pratigi yapmalıdır. OrtaOgretim Ust kisimindeki genel ve akademik ders Ogretmenlerine bir yillik egitim teorisi ve pratigi programi uygulamr. Burada konferans ve grup 9ali?malari kullanilir (Eurydice, 2009/2010, 131).

Sertifikalar ve Mesleğe Alınma

Olkede "genel Ogretmenlik" sistemi vardir. ilk ve ortaOgretim Ogretmenleri genel Ogretmen adıyla mezun olurlar. OkulOncesi k olmalıdır. 1997 yilmda zorunlu egitime ba\$lama ya\$ı 7'den 6'ya indirilmesinden sonra, okulOncesi Ogretmenlerine 1. siniflarda ders verebilme hakki tanmı?tir. 2008 yihndan itibaren ise okulOncesi Ogretmenlere 1 yilhk uzmanlıkla ilkogretim Ogretmeni olabilme hakki verilmiştir.

Genel Ogretmen egitimi sertifikasına sahip Ogretmenler ilkogretim birinci sınıftan ortaOgretim onuncu sınıfa kadar ve yeti\$kin egitiminde her dUzeyde 9ali\$abilirler. Ek olarak bir yil daha egitim alan Ogretmenler ise ilkogretim ilk dOrt yili hari? tllm derecelerde egitim verebilir.

OkulOncesi, ilkogretim ve alt ortaOgretim derecesinde ?ali\$an Ogretmenleri belediyeler istihdam etmektedir. Ost ortaOgretim dereceierinde egitim veren Ogretmenleri ise il9eler istihdam etmektedir. Bu kurumlar Ogretmenin profesyonellik derecesine gOre Ucret belirler. Galijma kojullari. kanunlara gOre 9ali\$anların fiziksel ve psikolojik gereksinimlerini minimum Ol9ade kar\$ilamali ve Ogretmene ara?tırma lilmesi i9in olanak tammasi gerekir. TUm iki cmsin de temsil edilmesi saglanmalıdır. Bu atamalarda esastir (Eurydice, 2009/2010, 138).

Norve9'te okul yOneticiligine atanma kriterleri incelendiginde. okul yOneticilerinin Ogretmenler arasından se9ildigi gOrilmektedir. MUdUr adaylari. Once mtldtlr yardimcisi daha sonra ise mUdUr olmaktadır 2000

tecrtilbesinin olması zorunluluğu varken gUnUmUzde diger beklentileri karjilayan ve egitinjsel yeterliliğe ve liderlik becerilerine sahip diger ki\$iler de okul yOneticiligi pozisyonuna ba?vurabilmektedir (BingOl,

M., Hacifazlioglu. 0, 201!, 866).

Hizmet ii Egitim

Hizmet i9i egitim, mesleki ve pedagojik arka plan gUncellenmesi ve yenilenmesini ama9lar. Olkede hizmet i9i organizasyon i^erik ve yOntemleri esnektir. Ogretmenler igin hizmet igi egitime katılmak bir zorunluluk olmakla birlikte, egitim kurumları hizmet i^i egitimi tevjik etmekte ve yardimci olmaktadır Ancak son yıllarda bazi belediyelerin ekonomik yetersizliginden

dolayı bazı Öğretmenler katılmamakta ya da masrafları Öğretmen Ödemek zorunda kalabilmektedir. Hizmet için eğitim için kurumlarda verilebilmekte ve resmi olması şart değildir. Organizatör; yerel eğitim yetkilileri, Öğretmen demekleri, bölgesel eğitim yetkilileri, ulusal konseyler veya milli eğitim kurumları olabilir. Kurs programları zorunlu olabildiği gibi ek görevler hak kazanmak için ve kişisel gelişim amaçlı olabilir. Kabul şartları kursun türüne göre değişebilir (Eurydice, 2009/2010, 143).

Finansman ve Özlük Hakları

Öğretmenlere verilen Öcretler; Ulusal kurumlar,

İşbirliği ve bazı okullarda veli işbirliği ile oluşturulan fonlardan sağlanır. Ve ilçe yönetimleri ile belediyeler tarafından objektif bir dağılım modeli ile dağıtılır. Öğretmenlerin maaşları bütünlükte pozisyon ve kıdeme bağlıdır. Performans da etkili değildir. En düşük kıdem 0, en yüksek kıdem ise 16.

397563 NOK (57046-71120 USD), dört yıl Öğretim görevi; ilköğretim ve alt orta öğretim Öğretmenleri 352102- 442702 NOK (62987-79195 USD), 5-6 yıl Öğretim görevi; list orta öğretim Öğretmenleri (lektor) 384099- 496000 NOK (68711-88729 USD) arası maaş almaktadırlar (Eurydice, 2009/2010, 147).

Ülkede 2002 yılında değiştirilen saatlik ücreti sınırlama oranına göre; yıllık saatlik ücreti 1687,5 saattir. Haftalık saat ortalama; ilköğretimde 26 saat, alt orta öğretimde 21-25 saat, üst orta öğretimde 16,3- 23,5 saattir. Ayrıca Öğretmenler haftada 5 saat, toplamda ise 150 saat planlama vb. toplantılar yaparlar. Genellikle tam zamanlı saatlik ücretler, fakat part-time ücretler de vardır. Öğretmenlerin yıllık toplam 25 gün (5 hafta) tatil hakkı vardır.

Öğretmenlerin işten çıkarılması son derece nadirdir. Son otuz yıl içinde birkaç Öğretmen işten çıkarılmıştır. Onlar da faşist propaganda veya örgütlenme yapmakla suçlanan Öğretmenlerdir.

Norveç kanunlarına göre, Öğretmenler Kamu Hizmeti Emeklilik Fonuna otomatik olarak kaydedilir. Genel emeklilik yaşı yetmiştir. Altıncı Ort ya da altmışyedi yaşlarında emekli olunabilmektedir. Emeklilik maaşı ortalama % 66'si kadardır (Eurydice, 2009/2010, 149). İstatistik (2009-2010) Zorunlu eğitim kurumlarında 18044 erkek, 48202 kadın olmak üzere toplam 66296 Öğretmen çalışmaktadır. Üst orta öğretimde 12827 erkek, 12152 kadın olmak üzere toplam 24979 Öğretmen çalışmaktadır. Üst orta öğretim Öğretmenlerinin yaş gruplarına bakıldığında; 46 yaşın üzerindeki Öğretmenlerin oranı zorunlu eğitim kurumlarında % 44. Üst orta öğretim kurumlarında % 59,5 tir (Norwegian Social Science Data Services, 2010). SONUÇ

Norveç eğitim sistemi; genel hatları merkezi yönetim tarafından oluşturulan, eğitim Öğretim uygulamaları köylerde yerel yönetim ve eğitim kurumlarına görev yetkiler veren bir özelliğe sahiptir. Özellikle okul öncesi, ilköğretim, orta öğretim, lise, meslek ve yetişkin eğitimi hususlarında yerel yönetim odaklı bir sistemdir. Yüksek öğretimde yerel ihtiyaçlar göz önünde bulundurulmakla birlikte, son yıllarda Bologna sürecine dahil olunmasıyla sistemin bu süreçte aydınlanması için çalışmalar devam etmektedir. Bu

bağlamda yüksek Öğrenim programlarının Öğrenim süreçleri, kredi sayısı ve program içerikleri Bologna anlaşmasında oluşturulan kurallara göre düzenlenmektedir. Öğretmen yetiştirilen yüksek Öğrenim programları da bu süreçte uyumlu hale getirilmektedir.

Norveç'te yerel yönetimler eğitim sisteminde önemli rol oynar. Her belediye okul sisteminin işlevini düzenlemekle görevlidir. Bunun içerisinde Öğretmenlerin işe alınması, finansmanı, özlük haklarının en iyi biçimde sağlanması da belediye ve yerel yönetimlerin sorumlulukları arasındadır. Ayrıca Öğretmenlerin denetiminde de merkezi yönetimle birlikte sorumludur. Bu durum ülkede sorunların yerinde görülmesi, düzenlenmesi ve çözülmesi açısından önemlidir.

Norveç'te öğretmen yetiştirme tarihinin bakıldığında diğer ülkelere kıyasla daha uzun süreli olarak sürdürülmektedir. Bu yüzden 150 yıllık süreçte eğitimde öğretmen yetiştirme sisteminde (like farklılıkları göz önünde tutularak yerinde ve zamanında değişiklikler yapılmasıyla) bir öğretmen yetiştirme sistemine sahip olduğu söylenebilir.

Türkiye ve Kırgızistan'la karşılaştırıldığımızda farklı bir öğretmen yetiştirme sistemine sahip olduğu görülmektedir. Öğretmen yetiştirme programlarında alan derslerinden önce öğretmenlik mesleği, ilköğretim eğitimi, araştırma ve uygulamaya daha fazla önem verilmektedir. Bu durum Öğretmenlerin mesleğe başlamaları için kendilerini daha hazır ve donanımlı hissetmelerini sağlamada etkin olabilmektedir. Ayrıca Öğretmen yetiştirme programlarının araştırma, uygulama ve proje (öğretme temelli olması; Öğretmenlerin bu konularda tecrübe sahibi olmaları ve öğrencilerin de bu temelde yetiştirilmesinde önemli etkiye sahiptir. Öğretmen adaylarının "genel öğretmen" adı altında mezun olması onların istihdam şansını artırmakta ve okullarda bazı alanlarda öğretmen açığının oluşmasının önüne geçmektedir. Fakat bu durum Öğretmenlerin alan bilgisi konusunda eksiklik yaşamalarına neden olabilir. Öğretmenin ders verdiği alanda kendisini yetiştirmesi için daha fazla araştırma gerekebilir. Bu sorunun giderilmesi için programlardaki alan derslerinin ağırlığı biraz artırılabilir. Türkiye'de bazı öğretmenlik alanlarında aşırı yığılma, bazı alanlarda ise öğretmen ihtiyacı bulunmaktadır. Bu sorunun çözümü için Norveç'teki genel öğretmenlik sistemi örnek alınabilir. Mevcut öğretmenlerden en verimli biçimde yararlanılması sağlanabilir.

Hizmet için eğitimin zorunluluğu ve yoğunluğu Öğretmenlerin kendilerini yenilemesi ve güncellenmesi için ihtiyaçlarına cevap verebilmesi açısından önemlidir. Fakat son yıllarda ekonomik krizin de etkisiyle Öğretmenlerin hizmetiçi eğitimlerinin sağlanmasında yeterli kaynak ayrılabilmesi, bazı yerleşik yerlerdeki eğitim kurumlarının merkezi bölgelere uzak olması, buradaki Öğretmenlerin hizmetiçi eğitime ulaşmalarında sorun teşkil etmektedir. Bu durumda Öğretmenler masrafları kendileri karşılamak zorunda kalabilmekte veya Öğretmenlerin 0 hizmete ulaşmasına engel olabilmektedir.

aylık ücretlerine bakıldığında dünyada en iyi ücret alan ülkelere kıyasla olduğu görülmektedir. Ülkede

Ogretmen sendikalarinin etkin olmasi, tUm Ogretmenlerin bu Orgiitlenmenin i9erisinde olmasi onlarin kendi haklarmi koruma ve yeni haklar elde etmelerinde son derece Onemlidir. Bununla birlikte illkenin ekonomik durumunun eskisi kadar iyi olmaması, dtinya ortalamasma gOre yuiksek Ocretle 9altfmalarma kar?m tllkedeki pahalihgin artmasi Ogretmenleri ekonomik olarak zorlamaktadır. Ogretmen ler ekonomik alanda daha fazla desteklenmelidir.

Kaynakça:

1. BingUl, M., Hacifazlioglu, O. (2011), Sinif Ogretmenlerinin YOnetici Olma Egilimleri: Istanbul Esenyurt il^esi Ornegi, Uluslararası insan Bilimleri Dergisi [Online], cilt:8, sayı: 1.
2. Demir, A., (1994), Norve9'te Egitim, Ogretmen DUnyasi Dergisi, Yil: 15, Sayı: 172, Ankara.
3. Demire], O., (1991), Kar;ılařtirmali Egitim Ders Notlari. Ankara.
4. GOk, M., (2012), Yenilenen isve? Egitim Sistemine Baki\$, Of Universitesi Arafan ilahiyat Fakiiltesi Sosyal Bilimler Enstitusu Dergisi, 14-15, Bifkek.
5. Johannes, O., E., (1995), Norve^'te Ogretmen Egitimi Norve^'teki Ogretmen Egitimi Politikasi ve Modelleri, 21-26 Eylil 1992, Milli Egitim Bakanligi, Avrupa Konseyi ve Dokuz Eylil Oniversitesi Buca Egitim FakUltesiince DUzenlenen Avrupa Konseyi Ulkeleri Ogretmen Yetiftirme Politikalan ve Modelleri Toplantisi, MEB Ogretmen Yetiftirme ve Egitimi Genel MUDirlOgO Yayim: 3, Ankara.
6. KasapQopur, A., (2007), Avrupa Birliđi Olkelerinde Egitim Denetimi, MEB, Ankara.
7. Eurydice, 2009/2010, Organisation Of The Education System in Norway. http://eacea.europa.eu/education/eurvdice/documents/eurvbase/eurvbase_full_reports/NO_EN.pdf(23.10.2011).
8. Norway - The Official Site in Turkey, <http://www.norway.org.tr/aboutnorway/society/political/> (23.10.2011) .
9. Norwegian Social Science Data Services, 2010, "*Database for Statistics on Higher Education* ", Statistics Norway, <http://www.nsd.uib.no/nsd/english/index.html> (23.10.2011) .
10. T.C. Merkez Bankasi, Ddviz Kurlari, <http://www.tcmb.gov.tr/kurlar/todav.html> (23.10.2011).

Рецензент: д.филол.н., профессор Усеналиев Т